

AKADEMIJA UMIEJĘTNOŚCI W KRAKOWIE.

Rok 1875.

WYDZIAŁ MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZY.

Nr. 8.

Posiedzenie dnia 20 listopada.

Przewodniczący: Zastępca Dyrektora Dr. LUDWIK TEICHMANN.

Prof. Dr. PIOTROWSKI przekłada Wydziałowi pracę Dra JULIANA ZAWILSKIEGO asystenta przy katedrze Fیزیjologii w tutejszym Uniwersytecie: *O prężności gazów w tkankach w stanie chorobowym.*

Autor we wstępie poświęciwszy kilka słów znaczeniu ciepła w ustroju, zastanawia się nad przyczyną podwyższonej ciepłoty w chorobach gorączkowych, i nad sposobami mogącymi doprowadzić najpewniej do źródła tego tak ważnego objawu chorobowego. Uważając chemizm organizmu za przyczynę ciepła tworzącego się w ustroju, Autor, po przytoczeniu znanej sobie literatury w tym kierunku, stara się wykazać, że oznaczając produkta gorzenia w ustroju, można nabrać wyobrażenia o ilości wytwarzającego się ciepła, jako też i o ilości do wytworzenia tego ciepła spotrzebowanego materiału palnego. Dalej przedstawia Autor sposób, którym się w swój pracy posługiwał, i zaleca

go przed innemi do tego celu używanemi, jako prowadzący do najpewniejszych wypadków.

W dalszym toku téj rozprawy podaje wypadki badań nad prężnością gazów w tkankach w stanie zdrowia i choroby, rozbiéra ich znaczenie, porównywa wypadki, które sam otrzymał z innemi, a wreszcie podaje w streszczeniu wnioski, które z pracy jego dla nauki wysnuć się dadzą. Są one następujące:

I.

Mocz tak zdrowych jak chorych nie zawiera ani śladu tlenu.

II.

Mocz, czyto zdrowych czy chorych, zawiera bardzo małą ilość azotu, bardzo zaś rozmaitą ilość kwasu węglowego.

III.

Prężność kwasu węglowego w tkankach, chorych gorączkowych i suchotników jest większa, niż w tkankach osób będących w stanie prawidłowym.

IV.

W chorobach pociągających za sobą znaczne wyniszczenie ciała, znajdujemy większą ilość węglanów.

V.

W chorobach połączonych z trudném oddychaniem, mimo stanu bezgorączkowego, widzieć się daje większe gromadzenie kwasu węglowego wolnego.

VI.

Prężność gazów w ciele, mimo dość równych z resztą warunków, może być bardzo rozmaitą w miarę tego czy osoba jest młoda czy wiekowa.

VII.

Z durem wypryskowym łączy się najsilniejsze gorzenie, z odpowiedniem temu bardzo wielkiem niszczeniem tkanek.

VIII.

Gorączki przyranne zdają się najmniej wpływać na stopień gromadzenia się kwasu węglowego w tkankach.

W końcu nadmienia Autor o sposobach, za pomocą których możnaby prężność gazów w tkankach zmienić, wywodząc z tego wnioski pod względem zastosowania teoryi do praktyki lekarskiej.

Na zapytanie Dra BIESIADCKIEGO: jakim sposobem mógł Autor badać prężność gazów w tkankach? i na dane wyjaśnienie przez Prof. Dra PIOTROWSKIEGO, iż badał Autor pośrednio, badając ilość gazów w moczu, zawiązała się dyskusya względnie zgodności treści rozprawy tytułem wskazanej, ze sposobem badania przez Autora użytym. Po krótkiej dyskusyi, w której udział brali Dr. BIESIADCKI, Dr. PIOTROWSKI i Dr. MAJER, uchwalono przesłać tę rozprawę Komitetowi redakcyjnemu w celu umieszczenia jój w pismach Akademii.

~~~~~

Posiedzenie administracyjne

odbyło się w dalszym ciągu poprzedzającego.

Prezes Akademii D. MAJER przedstawia Członków na ostatniem posiedzeniu przez Komisję antropologiczną przybranych *) do zatwierdzenia Wydziałowi, który zgadzając się z wnioskiem Dra MAJERA Przewodniczącego téj Komisyi, jednomyślnie je zatwierdza.

*) Zob. niżej Sprawozdanie z posiedzenia Komisyi antropolog.

Następnie, gdy poprzednio Dr. DIETL, Dyrektor Wydziału, obecnie zaś Dr. TEICHMANN, jego dotychczasowy Zastępca, obaj z powodu nadwątłego zdrowia, zrzekli się swych godności, Wydział uznając ich zasługi, lecz uwzględniając zarazem rzeczywistość i ważność powodu, przystąpił do wyboru Dyrektora i tegoż Zastępcy. Wypadek tajnego głosowania okazał, że większością głosów obrany został Dyrektorem Prof. CZERWIAKOWSKI, Zastępcą zaś Dyrektora Prof. PIOTROWSKI.

Posiedzenie Komisji antropologicznój

dnia 12 listopada.

Przewodniczący: Dr. J. MAJER.

Obecny na posiedzeniu jako gość, Dr. LUDW. REKOWSKI z Leszna, powitany przez Przewodniczącego, ofiaruje czynny udział w pracach Komisji, przez dostarczanie spostrzeżeń antropologicznych i etnologicznych z południowej części Wgo Ks. Poznańskiego.

Przewodniczący zdaje sprawę z czynności dokonanych przez Zarząd Komisji od czasu jój ostatniego posiedzenia. Były one następujące:

- a) Instrukcje do badań antropologicznych, etnologicznych i statystyczno-antropologicznych, niemniej odpowiednie tymże blankiety do zapisywania spostrzeżeń, przygotowano w druku i rozesłano, z dodatkiem wyjaśnień gdzie zaszła tego potrzeba.
- b) Prócz instrukcyj i blankietów, zakupiono narzędzia do spostrzeżeń antropometrycznych i przesłano na żądanie 10ciu lekarzom powiatowym.
- c) Celem uzyskania nowych współpracowników, wystosowano i rozesłano odezwy do osób wskazanych na po-

- przedniem posiedzeniu, którym prócz tego, jak nie-
mniej i innym, które z gotowością swoją w téj mie-
rze same zgłosić się raczyły, udzielono wszystkich
Instrukcyj, dla dowolnego wyboru kierunku, w jakim
pracę Komisyi popierać zechciały.
- d) Stósownie do uchwały zapadłej na ostatniem posie-
dzeniu, korzystając z odbywającego się poboru do
wojska, rozesłano odezwy do lekarzy powiatowych,
z prośbą o zbieranie i spisywanie spostrzeżeń antropo-
metrycznych na równocześnie przesłanych blankiet-
tach; oraz do Starostów powiatowych, z prośbą o u-
łatwienie i popieranie téj czynności.
- e) Delegowano Dra KOPERNICKIEGO do wsi Babic, dla
sprawdzenia na miejscu autentyczności czaszki staro-
żytniej, ofiarowanej do zbioru Akademii przez nau-
czyciela miejscowej szkoły P. BERNADZIKIEWICZA, a
znalezioniej przez tegoż na badaném poprzednio przez
P. KIRKORA przedhistorycznym cmentarzysku w Kwa-
czale.
- f) Na wniosek Sekcyi etnologicznej udzielono P. Osk.
KOLBERGOWI zasiłek z funduszu Komisyi w ilości 250
Zł. a. który, w dopełnieniu swego zobowiązania, od-
był w ciągu 10ciu tygodni podróż naukową przez
W. Ks. Poznańskie, Prusy zachodnie, do Kaszubów,
z wycieczkami do Weiherowa, Wgo Kacu i Pucka,
a z powrotem przez Warmię i ziemię Michałowską.
Bliższym celem téj podróży było poparcie P. KOL-
BERGA w zamiarze uzupełnienia wiadomości etnologicz-
nych, do drukującego się obecnie przy pomocy Aka-
demii 10tej Seryi jego dzieła; odnośnie zaś do sa-
mej Komisyi; zdanie sprawy naukowe, dla zamiesz-
czenia go w materyjalach publikować się mających;
zasilenie jój zbiorów okazami etnologicznymi w ciągu
podróży uzyskać się mogącemi; wskazanie wreszcie
osób, do których w tamtych stronach, celem uzyska-
nia światłych i gorliwych współpracowników, Komisyja
zgłosićby się mogła.

Przewodniczący zawiadamia, że ze względu na wypa-
dek poczynionych kroków, mianowicie zarządzenia pod e),
szczegółowe sprawozdanie o nadmienionej tamże czaszce i

znalezionych przy niej przedmiotach brązowych, żelaznych i szczątkach naczyń glinianych, Dr. KOPERNICKI złoży Kossyi na najbliższém posiedzeniu. Co do *f*), sprawozdanie złożone przez P. KOLBERGA zaraz po jego powrocie, zaznajamia Komisję jedynie o miejscach przezeń zwidzonych; więcéj wyczerpujące, wymaga uporządkowania dorywczo w ciągu podróży zebranego materyjału. Co do osób mogących być przydatnymi współpracownikami, przedstawia ich P. KOLBERG 11. Zarząd przeprowadziwszy z niemi korespondencyję, zawiadomi o jéj skutku w swoim czasie Komisję. — Co do *d*), Dr. KOPERNICKI zdaje tymczasowo sprawę osnowy następującéj:

Nadesłane z 27 powiatów spostrzeżenia zebrane z 3714 osób powołanych do spisów wojskowych, jak uwydatnia sporządzona przez sprawozdawcę na podstawie tychże mapa Galicyi, stanowią materyjał wprawdzie nie wyczerpujący jeszcze całości, jednakże dostateczny już do wyprowadzenia tymczasowych porównawczych wniosków o cechach fizycznych właściwych polaków, rusinów i żydów, oraz wyróżniających górali polskich od mieszkańców równin.

Spostrzeżenia te, opracowane w sposób najwłaściwszy przez Sekcyję ściśle antropologiczną, ogłoszone będą w Sprawozdaniach, które Komisya od roku przyszłego ogłaszać zamierza.

Przewodniczący przedstawia zbiór 39 bardzo starannie dokonanych fotografii ludowych typów z Podola rosyjskiego w formacie zwanym gabinetowym, oraz 3ch widoków tamecznych miejscowości w większym jeszcze formacie. Wszystkie te fotografije wykonał i do zbioru etnologicznego Komisyi ofiarował P. M. GREIM fotograf w Kamieńcu podolskim. Komisya przyjmuje dar z wdzięcznością, jako cenny materyjał do swych poszukiwań.

Przewodniczący podaje do wiadomości, że w budżecie Akademii obliczonym na rok przyszły i na walném posiedzeniu téjże zatwierdzonym, preliminowano dla Komisyi antropologicznój 1150 Zł. a., z czego część użytą być ma na wycieczki naukowe, o ile tego byłaby konieczna po-

trzeba, część zaś znaczniejsza posłuży Komisji do ogłoszenia własnych sprawozdań.

Przewodniczący podaje do wiadomości, że z liczby osób zaproszonych osobnemi odezwaniami do udziału w pracy Komisji, następujące ustnie lub pismiennie upewniły o swęj w tęg mierze gotowości:

PP. GRALEWSKI MATEUSZ w Krakowie.

Hr. DZIEDUSZYCKI WŁODZIMIERZ

Prof. PILAT TADEUSZ

Dr. ROMANOWICZ TADEUSZ

Dr. ŻULIŃSKI TADEUSZ

Jks. WITWICKI SOFRON Prob. gr. un. w Żabiu.

Dr. REKOWSKI LUDWIK w Lesznie

JP. SZCZANIECKI MICHAŁ w Nawrze

} we Lwowie.

} w W. Ks. Pozn.

Następnie wymienia Przewodniczący z uznaniem tych Panów lekarzy powiatowych, którzy, oprócz dostarczonych już Komisji spostrzeżeń antropometrycznych, przyrzekli zajmować się stale spisywaniem tychże. Do tych należą PP. Doktorowie:

NIESIOŁOWSKI WŁADYSŁAW w Kolbuszowy.

WERNER WŁADYSŁAW w Śniatynie.

KOŁYCHANOWSKI JÓZEF w Turce.

STANKO WOJCIECH w Żywcu.

LECHOWSKI WIKTOR w Drohobyczy.

BIEŃCZEWSKI ALEXANDER w Birczy.

KRZIŻ ALOIZY w Złoczowie.

Z uwagi, że w powyższych oświadczeniach Komisya może mieć rękojmię, iż na pomoc wszystkich wyżej wymienionych osób liczyć może stanowczo, uchwaliła na wniosek Przewodniczego jednomyślnie, przedstawić ich matematyczno-przyrodniczemu Wydziałowi Akademii do zatwierdzenia na Członków przybranych Komisji antropologicznęj.

Takaż sama jednomyślna uchwała zapadła co do Hr. MICHAŁA SOETANA w Krakowie Czł. Kom. archeologicznęj, a to na wniosek PP. KIRKORA i Dra KOPERNICKIEGO, którzy w imieniu jego oświadczyli, iż ofiaruje on czynny swój udział w pracach Sekcyi Antropologii przedhistorycznęj.

Na wniosek P. SADOWSKIEGO uchwalono, ażeby Zarząd zgłosił się do spadkobierców ś. p. hr. WĘSIERSKIEGO, z prośbą o przesłanie do zbiorów Komisji starożytnych czaszek, pochodzących z budowli na wyspie Lednicy w W. Ks. Poznańskim.

Naostatek Przewodniczący wzywa obecnych, ażeby po upływie roku jego urzędowania, w myśl §. 24 Statutu Akad., dokonali nowego wyboru na rok następujący. Przy głosowaniu tajnym wybór jednomyślnie padł na dotychczasowego Przewodniczącego Prof. Dra MAJERA, który wybór ten przyjmując, oświadczył, iż czyni to jedynie w przekonaniu, że dotychczasowy Sekretarz Komisji Dr. KOPERNICKI wspierać go będzie tak dzielnie w czynnościach ze stanowiskiem tém połączonych, jak tego dotychczas od niego doznawał i czego rękojmią jest znana i uznana gorliwość jego w rzeczach nauki w ogólności, a w szczególności tego przedmiotu, którego uprawa jest zadaniem Komisji; bez téj bowiem pomocy miałby obawę, czy wobec ogólniejszego swego zajęcia w Akademii, i temu szczegółowemu odpowiedziećby należycie potrafił.
